H4D PA. PASS. PARTIS.

(päivitelty 11.10.2021)

4 HEPREA KIELIOPPI https://gen.fi/h4.html
H4D ADJEKTIIVIT JA PARTISIIPIT https://gen.fi/h4d.html
H4D Pa. pass. partis.
https://gen.fi/h4d-pa-pass-partis.html

SISÄLLYSLUETTELO (luonnos)

0. Dokumentteja
1. Johdanto
2. Pa'alin passiivin partisiippien taivutus
3. Passiivin partisiipin käyttö
3.1 Adjektiivinen käyttö
3.1.1 Attribuuttina
3.1.2 Predikaattina
3.2 Substantiivinen käyttö
4. Esimerkkejä

0. DOKUMENTTEJA

H4D Partisiipit Johdanto
https://gen.fi/h4d-partis-johd.html
H4I Nominaalilause ja preesens
https://gen.fi/h4i-nominaalilause-ja-preesens.html

Academy of the Hebrew Language
https://hebrew-academy.org.il/
Aspinen: Mika: Raamatun heprean kielioppi. Finn Lectura 2011, s. 186, 227, 373
Brown–Driver–Briggs Hebrew and English Lexicon. Hendrickson Publ. [1906] 2014
https://delitz.fr/bdb/
Etymological Dictionary of Biblical Hebrew by Hirsch. Ed Clark. Feldheim Publ. 1999
https://books.google.ca/books?id=eVAAfn6Itb4C&printsec=frontcover&hl=fi%23v=onepage&q&f=false
Even-Shoshan, Avraham: Konkordantsia chadasha. Hamilon Hechadash 2000
Klein, Ernest: A Comprehensive Etymological Dictionary of the Hebrew Language
https://www.sefaria.org/Klein_Dictionary?lang=bi
Liljeqvist, Matti: Vanhan testamentin heprean ja aramean sanakirja. Finn Lectura 2010
Lisowsky, G.: Konkordanz zum hebräischen AT. Dritte Auflage. Deutsche Bibelg. 1993
Milon Even-Shoshan 1–6. Hamilon Hechadash 2003
Seppälä, Seppo: Heprea–suomi-sanakirja. Suomen Karmel-yhdistys 1981
Suomi–heprea-sanakirja. Suomen Karmel-yhdistys 1989
Suomen sanojen alkuperä. Etymologinen sanakirja. Kotimaisten kielt. t.k. ja SKS 2012

1. JOHDANTO

Tässä dokumentissa käsitellään vain pa'alin (kal/qal) passiivin partisiippeja. Muiden passiivisten (nif., pu., huf.) verbivartaloiden partisiippeja voidaan käyttää pääosin samalla tavoin. Pa. pass. partisiipin merkitys voi olla identtinen nif'alin partisiipin kanssa.

Pa. pass. partisiippia voidaan käyttää sekä adjektiivisesti (attribuuttina tai predikaattina) että substantiivisesti. Muista partisiipeista poiketen pa. pass. partisiippeja ei kuitenkaan käytetä verbaalisesti.

Erityisesti nykyheprean sanakirjoissa pa. pass. partisiipit on määritelty joko adjektiiveiksi tai substantiiveiksi. Nykyheprean kieliopeissa pa. pass. partisiipit käsitellään nominiopin yhteydessä. Heprean kieliakatemian sivuilla pa. pass. partisiipit on liitetty klassisen tavan mukaan verbitaivutuskaavojen yhteyteen.

Raamatun hepreassa pa. pass. partisiippeja esiintyy vähemmän kuin heprean kielen myöhemmissä vaiheissa. Tanachin esiintymät näyttävät allekirjoittaneen pikaotannalla painottuvan ktuvim- eli kirjoituksien, so. "kirjoitetut!", kirjaryhmään sekä myöhempiin profeettakirjoihin.

2. PA'ALIN PASSIIVIN PARTISIIPPIEN TAIVUTUS

Partisiipit taipuvat adjektiivien tapaan suvussa ja luvussa. Pa'alin passiivin partisiippi on kaatuul-nomini.

√קטל j. (3/4), v. (3x, Ps. 139:19) tappaa, surmata
(Ps. 139:19, Job 13:15, Job 24:14)
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=קטל&binyan=0
קטל קֶטֶל mask. (1x, Ob. 9) murha, tappo

קָטוּל yks. mask. "kaatuul" סָסוּס
קְטוּלָה yks. fem. (propr. red.) סְסוּסִים
קְטוּלִים mon. mask. (propr. red.) סְסוּסָה
קְטוּלוֹת mon. fem. (propr. red.) סְסוּסוֹת

√ברך olla polvillaan/siunattavana, v. (259x) polvistua

https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=ברך&binyan=0

בָּרוּךְ adj. [pa. pass. partis.] (71x, 1. Moos. 9:26) siunattu,
"polvilleen laitettu"
– Heprean kieliakatemia määrittelee baruch-sanan adjektiiviksi

בְּרוּכָה yks. fem.

בְּרוּכִים mon. mask.

בְּרוּכוֹת mon. fem.

Kurkkuäänteet aiheuttavat vokaalimuutoksia (prim. lar. ja tert. lar.):

√אהב v. (208x) rakastaa (prim. lar.)
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=אהב&binyan=0

אָהוּב BH rakastettu

אֲהוּבָה

אֲהוּבִים

אֲהוּבוֹת

√שמע v. (1 159x) kuulla (tert. lar.)
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=שמע&binyan=0

שָׁמוּעַ kuultu

> שְׁמוּאֵל Shmuel [Samuel], "Jumalan kuultu"
eli Jumalan kuulemaksi tullut
[ain on kadonnut kirjoituskuvasta]

שְׁמוּעָה

שְׁמוּעִים

שְׁמוּעוֹת

– fem. myös substantiivisesti

שְׁמוּעָה fem. (27x) kuultu asia: huhu, sanoma,
ilmoitus, julistus שְׁמוּעוֹת

Med. lar. -juurissa ei ole vokaalimuutoksia.

√שאל v. (172x) kysyä, pyytää
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=שאל&binyan=0

שאלה שְׁאֵלָה fem. (14x) kysymys, pyyntö

≠ תשובה תְּשׁוּבָה fem. vastaus

שאול שָׁאוּל adj. BH pyydetty
> Sha'ul [Saul]

שְׁאוּלָה
שְׁאוּלִים
שְׁאוּלוֹת

Tertiae he -juurissa kolmas radikaali näkyy jod-kirjaimena. Myös tertiae alef -juurissa kolmantena radikaalina voi näkyä jod-kirjain.

√ראה (ראי) v. (1 299x) nähdä
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=ראי&binyan=0

רָאוּי adj./subst. [pa. pass. partis.] PBH "nähty"
– 1. pystyvä, kykenevä, sovelias
– 2. ansaitseva, arvollinen
– 3. valittu, valtuutettu

רְאוּיָה
רְאוּיִים
רְאוּיוֹת

√קרא kutsua nimeltä: nimittää, huutaa, julistaa, lukea; kohdata, tavata,

NH yleensä: lukea, kutsua
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=קרא&binyan=0

קָרוּא adj./subst. BH, rinn. קָרוּי PBH

קְרוּאָה rinn. קְרוּיָה

קְרוּאִים rinn. קְרוּיִים

קְרוּאוֹת rinn. קְרוּיוֹת

Substantiivissa "bachur" [kaatuul-nom.], nuorukainen eli "valittu/valikoitu" on poikkeuksellinen taivutus. Sen monikko- ja feminiinimuodot muodostetaan kattuul-nominista, vrt. esim. suomen "kyynel/kyynele". Keskimmäisessä juurikirjaimessa (chet) on ns. virtuaalinen eli näkymätön kahdennus.

√בחר v. (172x) valita, valikoida, kokeilla, tutkia, "kirkastaa"
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=בחר&binyan=0

בָּחוּר בחור mask. [pa. pass. partis., kaatuul-nom.] (44x)
nuorukainen, nuori mies, "valittu/valikoitu"

בַּחוּרָה fem. [kattuul-nom. *סַסּוּסָה בַּחוּרָה] PBH
nuori nainen, neitokainen, tyttö

vrt. בְּחוּרָה adj. [pa. pass. partis.] yks. fem. valittu, valikoitu

בַּחוּרִים mon. [kattuul-nom. *סַסּוּסִים בַּחוּרִים]

vrt. בְּחוּרִים adj. [pa. pass. partis.] mon. mask. valitut, valikoidut

בַּחוּרוֹת

3. PASSIIVIN PARTISIIPIN KÄYTTÖ

3.1 ADJEKTIIVINEN KÄYTTÖ

3.1.1 ATTRIBUUTTINA

Adjektiiviattribuutti on aina pääsananansa jälkeen samassa suvussa, luvussa ja määräytyneisyysmuodossa kuin pääsana.

siunattu mies/nainen (adj.attr.)

אִישׁ בָּרוּךְ
אִשָּׁה בְּרוּכָה
אֲנָשִׁים בְּרוּכִים
נָשִׁים בְּרוּכוֹת

הָאִישׁ הַבָּרוּךְ
הָאִשָּׁה הַבְּרוּכָה
הָאֲנָשִׁים הַבְּרוּכִים
הַנָּשִׁים הַבְּרוּכוֹת

3.1.2 PREDIKAATTINA

Partisiippia voidaan käyttää adjektiivisesti nominaalilauseen predikaattina. Nominaalilauseessa ei ole persoonamuotoista verbiä. Suomessa ja useimmissa länsikielissä ei ole nominaalilauseita, vaan pelkästään verbaalilauseita, joissa predikaattina on verbin persoonamuoto.

Nominaalilauseen sanajärjestys on vapaa. Nykyhepreassa subjekti on yleensä ensin ja useimmiten määrätyssä muodossa – yleensä viitataan johonkin edeltä tunnettuun tiettyyn asiaan, josta jotakin kerrotaan.

Toisin kuin adjektiiviattribuutissa, predikaattina toimivassa adjektiivissa/partisiipissa ei ole artikkelia.

Tuleva on/olkoon siunattu! (raamatullinen käänteinen sanajärjestys)

בָּרוּךְ הַבָּא!
בְּרוּכָה הַבָּאָה!

בְּרוּכִים הַבָּאִים!
בְּרוּכוֹת הַבָּאוֹת!

• "baruch" eli "siunattu" toimii adjektiivin tapaan nominaalilauseen predikaattina

• "haba" eli "tuleva" on aktiivin partisiippi, jota käytetään tässä nominaalilauseessa substantiivisesti subjektina "tuleva/tulija"

• nykyheprean normaali sanajärjestys on "(määrätty) subjekti + (epämääräinen) predikaatti": "Haba baruch!"

3.2 SUBSTANTIIVINEN KÄYTTÖ

Joitakin pa'alin passiivin partisiippeja käytetään adjektiivisen käytön ohella idiomaattisesti eli omana vakiintuneena ilmaisunaan myös substantiivina.

√חלץ v. (27x) riisua
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=חלץ&binyan=0

חָלוּץ adj./subst. [pa. pass. partis.]
"(arkivaatteista) riisuttu (ja sota-asuun puettu)"
– 1. adj./subst. BH taisteluun varustautunut
– 2. mask. NH Luvatun maan uudisraivaaja eli pioneeri ennen Israelin itsenäistymistä v. 1948

חָלוּץ חֲלוּצָה חֲלוּצִים חֲלוּצוֹת

√חרץ v. (11x) leikata terävästi: päättää; uhkailla; hyökätä nopeasti
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=חרץ&binyan=0

חָרוּץ חרוץ adj./subst. [pa. pass. partis.] "leikattu"
– 1. adj. silvottu (1x, 3. Moos. 22:22)
– 2. adj. ahkera, toimelias, uuttera, "teräväksi leikattu eli terävästi toimiva" (5x)
– 3. mask. kulta (6x) = זָהָב
– 4. mask. vallihauta (1x, Dan. 9:25)
– 5. mask. puimareki (4x)
– 6. mask. ratkaisu, tuomio (1x, Joel 4:14 [Joel 3:14])

חָרוּץ חְַרוּצָה חְַרוּצִים חְַרוּצוֹת

√חתל kääriä, v. (2x) pu./huf. kapaloida, kääriä

חָתוּל adj./subst. [pa. pass. partis.] "kääritty"

– 1. adj. NH peitetty, päällystetty, verhottu, kapaloitu
– 2. mask. PBH kissa, kissaeläin

חָתוּל חְַתוּלָה חְַתוּלִים חְַתוּלוֹת

√שבע olla seitsensarjainen tai seitsenjakoinen, v. (185x) nif. vannoa

– ei esiinny/käytetä pa'alissa

שָׁבוּעַ שבוע mask. [pa. pass. partis.] (20x) viikko, "seitsensarjaiseksi tai -jaolliseksi tehty"

שְׁבוּעַיִם du. kaksi viikkoa

שָׁבוּעוֹת mon. (ei propr. red.)

– 1. viikot
– 2. helluntai eli viikkojuhla

חַג־שָׁבוּעוֹת חג שבועות

– huomaa myös: שְׁבוּעָה שבועה fem. (31x) vala, "seitsenkertaisesti vahvistettu eli äärimmäinen, viimeinen ja lopullinen totuus"

שְׁבוּעוֹת mon.

4. ESIMERKKEJÄ

√אסף v. (200x)

koota

אָסָף henk. mask. (46x) Asaf, "(psalmien) "kokoaja"

sisarj. √יסף lisätä, jatkaa > יוֹסֵף henk. mask.

אָסוּף adj. [pa. pass. partis.] koottu

אָסוּף אֲסוּפָה אֲסוּפִים אֲסוּפוֹת

√אסר v. (72x)

sitoa, kieltää

אָסוּר adj. [pa. pass. partis.] sidottu, kielletty

אָסוּר אֲסוּרָה אֲסוּרִים אֲסוּרוֹת

Pääsy kielletty! "Kielletty sisääntulo/eteinen/kokoontuminen!"

כְּנִיסָה אֲסוּרָה! כניסה אסורה!

√בטח v. (120x)

turvata, luottaa

בָּטוּחַ adj./adv. [pa. pass. partis.] "turvattu, luotettu"
- 1. adj. varma, luottavainen
- 2. adv. varmasti

בָּטוּחַ בְּטוּחָה בְּטוּחִים בְּטוּחוֹת

√בלל v. (42x)

sekoittaa

בָּלוּל adj. [pa. pass. partis.] sekoitettu

בָּלוּל בְּלוּלָה בְּלוּלִים בְּלוּלוֹת

בָּבֶל paik. fem. Baabel, Babylon, "(kielten) sekoitus"

√בנה (בני) v. (373x)

rakentaa

בָּנוּי adj. [pa. pass. partis.] rakennettu

בָּנוּי בְּנוּיָה בְּנוּיִים בְּנוּיוֹת

(uudelleen) rakennettu Jerusalem

יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה

√ברא v. (54x)

luoda (tyhjästä), NH (myös) muodostaa

בָּרוּא adj./subst. [pa. pass. partis.] MH
– 1. adj. luotu
– 2. mask. luomus

בָּרוּא בְּרוּאָה בְּרוּאִים בְּרוּאוֹת

בָּרִיא adj. terve, "luomisen jäljiltä oleva"

בְּרִיאוּת fem. [abstr. subst.] terveys

Terveydeksi! (aivastuksen jälkeen tai maljaa nostattaessa)

לַבְּרִיאוּת! לִבְרִיאוּת!

√גנב v. (40x)

varastaa

גָּנוּב adj. [pa. pass. partis.] varastettu

גָּנוּב גְּנוּבָה גְּנוּבִים גְּנוּבוֹת

"varastettu patach/'avaaja'", patach furtivum eli sanan lopussa olevan ääntyvän kurkkuäänteen edellä oleva ylimääräinen a-vokaali

פַּתָּח גָּנוּב פתח גנוב

גַּנָּב mask. [kattaal-tekijänn.] varas גַּנָּבִים

גַּנֻּבֶת fem. גַּנֻּבוֹת

טַבָּח mask. [kattaal-tekijänn.] teurastaja, tappaja!, kokki

טַבָּחִים

טַבָּחוֹת fem. [טַבָּחָה] טַבָּחִית / טַבַּחַת

Älä varasta! "sinä et varasta"

לֹא תִּגְנֹב

OH2 tähän 23.9.2021

√חשב v. (123x)

arvostaa, pitää arvokkaana, ajatella, suunnitella

חָשׁוּב adj. [pa. pass. partis.] tärkeä, "arvostettu"

חָשׁוּב חֲשׁוּבָה חֲשׁוּבִים חֲשׁוּבוֹת

Se ei ole tärkeää. Ei se haittaa. "Ei ole ajateltu/arvostettu."

לֹא חָשׁוּב. לא חשוב.

מַחְשֶׁבָה fem. ajatus מַחְשְׁבוֹת

מַחְשֵׁב mask. NH tietokone, "ajattelija" מַחְשְׁבִים

√ידע v. (940x)

tietää, tuntea

יָדוּעַ יְדוּעָה יְדוּעִים יְדוּעוֹת

√כתב v. (223x)

kirjoittaa

כָּתוּב כְּתוּבָה כְּתוּבִים כְּתוּבוֹת

כְּתוּבִים teosn. mask. mon. Kirjoitukset

√מצא v. (455x)

löytää, havaita, keksiä; olla olemassa, nif. löytyä, sijaita

adj. [pa. pass. partis.] מָצוּי [מָצוּא] "löydetty/havaittu/keksitty"
– 1. yleinen, tavallinen
– 2. olemassa oleva

[מָצוּא מְצוּאָה מְצוּאִים מְצוּאוֹת]
מָצוּי מְצוּיָה מְצוּיִים מְצוּיוֹת

√סגר v. (91x)

sulkea

סָגוּר סְגוּרָה סְגוּרִים סְגוּרוֹת

Kauppa on suljettu.

הַחֲנוּת סְגוּרָה.

√עשה (עשׂי) v. (2 627x)

tehdä

עָשׂוּי עֲשׂוּיָה עֲשׂוּיִים עֲשׂוּיוֹת

√פדה (פדי) v. (59x)

lunastaa, ostaa vapaaksi, vapauttaa, pelastaa

(Jes. 35:10, Jes. 51:11)

וּפְדוּיֵי־יְהוָה יְשׁוּבוּן

√פנה (פני) v. intr. (135x)

kääntyä
adj. [pa. pass. partis.] vapaa (esim. istumapaikka),
"varattu-kyltti on 'käännetty'"

פָּנוּי פְּנוּיָה פְּנוּיִים פְּנוּיוֹת

Taksi on vapaa.

הַמּוֹנִית פְּנוּיָה.

√פעל v. (56x)

tehdä, valmistaa

passiivin partisiippi, "tehty keskellä oleva"

בֵּינוֹנִי פָּעוּל בינוני פעול

√פשט poistaa, v. (43x)

riisua vaatteet; hyökätä (eli levittää itsensä);
PBH ojentaa (käsi), levittää
adj. [pa. pass. partis.] PBH
– 1. adj. suora, tasainen, yksinkertainen
– 2. NH (myös) tavallinen, pelkkä, riisuttu;
ojennettu; epäkohtelias
– 3. adv. NH yksinkertaista

פָּשׁוּט פְּשׁוּטָה פְּשׁוּטִים פְּשׁוּטוֹת

√רפא v. (67x)

parantaa
https://hebrew-academy.org.il/לוחות-נטיית-הפועל/?action=netiot&shoresh=רפא&binyan=0

רָפוּא adj. [pa. pass. partis.] parannettu

רָפוּא רְפוּאָה רְפוּאִים רְפוּאוֹת

רוֹפֵא רופא mask. [pa. partis.] lääkäri, "parantaja"

רוֹפְאִים

רוֹפְאָה רופאה fem. רוֹפאוֹת

רְפוּאָה fem. (3x) paraneminen, hoito, lääke

רְפוּי ריפוי I mask. [kittuul-verbaalisubst. pi.] parantaminen, hoito; parantuminen

vrt. רְפוּי ריפוי II mask. [kittuul-verbaalisubst. pi.] heikentäminen, hellittäminen

√רפה (רפי) olla heikko, heikentyä, tulla heikoksi

תְּרוּפָה תרופה fem. [tav-nom.] (1x, Hes. 47:12) lääke
vrt. saks. "der Trophen, pisara" > ruots. > suom. "(t)roppi"

√שמר v. (467x)

vartioida, varjella, noudattaa

adj. [pa. pass. partis.] NH varattu (esim. istumapaikka) = תָּפוּס

שָׁמוּר שְׁמוּרָה שְׁמוּרִים שְׁמוּרוֹת

√שנא [שָׂנֵא] v. (146x)

vihata

adj. [pa. pass. partis.] vihattu

שָׂנוּא שְׂנוּאָה שְׂנוּאִים שְׂנוּאוֹת

√תפס v. PBH

ottaa kiinni, tarttua [< BH √תפשׂ (תפשׂ) v. (65x)]

adj. [pa. pass. partis.] NH varattu (esim. istumapaikka), "kiinni otettu"

= שָׁמוּר

תָּפוּס תְּפוּסָה תְּפוּסִים תְּפוּסוֹת

Paikka on varattu. ≠ פָּנוּי

הַמָּקוֹם תָּפוּס.